

Nieuwe fossielen voor Opgeraapt Opgevestig Uitgehakt

▲ De fossielen uit Losser zijn minder spectaculair, maar doen wel meer recht aan het idee achter de tentoonstelling. (Bram Langeveld)

Bram Langeveld [conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; langeveld@hetnatuurhistorisch.nl]

De kleine maar fijne tentoonstelling **Opgeraapt Opgevestig Uitgehakt** toont de bezoekers van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam een compact en (bijna) compleet overzicht van de fossielenrijkdom van Nederland (De Jongste 2008, Moeliker 2015). Hoewel we een geologisch gezien piepjong landje zijn - in het museum heeft u honderden meters zand, klei en veen van de afgelopen 2,5 miljoen jaar onder uw voeten, en gesteenten uit de tijd der dinosaurïers zitten pas op meer dan 1000 meter! - hebben we op fossielgebied wel degelijk wat te bieden. We moeten daarvoor dan vaak wel naar de randen van Nederland: plaatsen als Winterswijk, Maastricht, de Zeeuwse stranden en Maasvlakte 2. **Opgeraapt Opgevestig Uitgehakt** toont fossielen van deze en andere Nederlandse locaties. De grote en bijzonder fraaie ammonieten uit Hannover, 200 kilometer Duitsland in, waren mij dan ook een doorn in het oog. Die zijn nu weg. Vervangen door Nederlanders.

De Staringgroeve

Aardlagen die dateren uit het oudste deel van het vroege Krijt zijn in ons land nauwelijks aan de oppervlakte te vinden. Een uitzondering is de Staringgroeve in het uiterste oosten van Overijssel. Deze zandsteengroeve met afzettingen van circa 135 miljoen jaar oud is de enige groeve die speciaal is aangelegd voor het verzamelen van fossielen. De amateurgeoloog W.F.

Anderson groef samen met andere amateurgeologen deze kleine groeve middenin het Twentse dorp Losser, in de buurt van de plaats waar de bekende Nederlandse geoloog W.C.H. Staring al eerder een proefput had gegraven. Samen met een buste van Staring die in 1968 werd onthuld, vormt de groeve het Staringmonument (Laban 2012). De kleinschaligheid van de groeve maakt het ideaal voor kleine groepen en kinderen om zelf naar fossielen te zoeken. De Stichting Staringmonument beheert de groeve (en de toegang daartoe) en een klein museum met vondsten. Het Natuurhistorisch kwam via stagiair Marijn Roosen in contact met de Stichting Staringmonument en al snel bleek er een fijne bruikleen mogelijk.

De zandsteen is namelijk erg rijk aan fossielen. Er zijn resten gevonden (en nu dus te zien in het museum) van diverse soorten schelpen, zee-egels, kreeften,

▲ De nieuwe fossielen in de vitrine. (Bram Langeveld)

belemnieten en ook coniferenhout met boormossels. Die vondst geeft aan dat de kust in deze tijd niet ver weg was. Er worden ook fossielen van ammonieten gevonden. Dat waren inktvissen met een schelp. Vaak was die schelp als een slakkenhuis opgewonden en dikwijls waren ze voorzien van ribbels, knobbels of stekels. De dieren leefden zwevend in het water of op de bodem. Doordat ze voorzien waren van luchtkamers konden ze - net als een duikboot - in het water stijgen en dalen.

Minder groot

Toegegeven, de fossielen uit Losser zijn lang niet zo indrukwekkend als - en een stuk kleiner dan - die uit Hannover, maar deze nieuwe stukken doen wel meer recht aan het uitgangspunt van de tentoonstelling: Nederlandse paleontologie. Ze laten de bezoekers daarnaast kennis maken met een relatief onbekende vindplaats waar ze ook nog zelf kunnen verzamelen. En het zelf kunnen zoeken naar fossielen is misschien wel het mooiste aspect van paleontologie. ◀

Literatuur

Jongste, W.O. de 2008 - Fossielen doen me niks, dacht ik - *Straatgras* 20(2): 10
 Laban, C. 2012 - Zandsteen aan weerszijden van de grens - *Grondboor & Hamer* 66: 236-239
 Moeliker, K. 2015 - *Opgeraapt Opgevestig Uitgehakt* (en *Opgeknapt*) - de wedergeboorte van de klassieke fossielententoonstelling - *Straatgras* 27(1-2): 24-25